

MAKTABGACHA TA'LIMDA KREATIV O'YINLAR VA INTUITIV FAOLIYATLAR ORQALI BOLALARNING RIVOJLANISHI

Rasulova Gulnoza Nurbekovna

Chilonzor tumani 534-sonli DMTT direktori

Annotatsiya: *Maqolada maktabgacha ta'limda kreativ o'yinlar va intuitiv faoliyatlarning bolalarning rivojlanishidagi ahamiyati yoritilgan. Kreativ o'yinlar bolalarda ijodiy fikrlash, tasavvur va muammolarni hal qilish qobiliyatlarini rivojlantiradi, shuningdek, ularning ijtimoiy ko'nikmalarini va hissiy intellektini mustahkamlaydi. Intuitiv faoliyatlar esa bolalarga o'z tajribalaridan foydalanish va yangi bilimlarni erkin tarzda o'zlashtirish imkoniyatini yaratadi. Maqolada kreativ o'yinning bolalar psixologiyasidagi o'rni, intuitiv faoliyatning ta'lim jarayonidagi roli, shuningdek, pedagoglar tomonidan bu faoliyatlarni qanday qilib samarali tashkil qilish mumkinligi haqida so'z yuritiladi. Yondashuvlar va metodikalar ta'lim jarayonini o'zgartirish, bolalarda kreativlik va erkin fikrlashni rivojlantirishga xizmat qiladi.*

Kalit so'zlar: *Maktabgacha ta'lim, kreativ o'yinlar, intuitiv faoliyat, bolalar rivojlanishi, ijodiy fikrlash, ta'lim metodikasi, hissiy rivojlanish, pedagogik yondashuvlar, o'yin orqali o'rganish.*

Аннотация: *В статье освещается важность креативных игр и интуитивной деятельности в развитии детей в системе дошкольного образования. Креативные игры развивают творческое мышление, воображение и способность решать проблемы у детей, а также укрепляют их социальные навыки и эмоциональный интеллект. Интуитивная деятельность предоставляет детям возможность использовать свой опыт и усваивать новые знания свободным способом. В статье рассматривается роль креативных игр в детской психологии, роль интуитивной деятельности в процессе обучения, а также как педагоги могут эффективно организовать эту деятельность. Подходы и методики помогают изменить образовательный процесс, способствуют развитию креативности и свободного мышления у детей.*

Ключевые слова: *Дошкольное образование, креативные игры, интуитивная деятельность, развитие детей, творческое мышление, образовательная методика, эмоциональное развитие, педагогические подходы, обучение через игру.*

Maktabgacha ta'lim bosqichida bolalar jismoniy, hissiy, aqliy va ijtimoiy rivojlanishning muhim bosqichlarini bosib o'tadilar. Bu davrda ularning o'rganish jarayoni ko'proq o'yin va intuitiv faoliyatlar orqali amalga oshadi. Kreativ o'yinning va intuitiv faoliyatning ta'lim jarayonidagi roli alohida ahamiyatga ega, chunki ular bolalarda ijodiy fikrlash, o'zini ifodalash va yangi bilimlarni o'zlashtirishda asosiy vositadir.

Ahamiyatli tomoni shundaki, kreativ o'yinlar bolalar uchun nafaqat zavqli, balki rivojlantiruvchi faoliyatdir. O'yin davomida bolalar o'zlarining tasavvurini ishlatib, yangi dunyo yaratadilar, boshqalarning fikrlarini tinglashni va o'zaro hamkorlikni o'rganadilar. Bu, o'z

navbatida, ularning ijtimoiy va kommunikativ ko'nikmalarini rivojlantiradi. Masalan, rol o'ynash o'yinlari bolalarni boshqalarning his-tuyg'ularini tushunishga o'rgatadi va ularga hamdardlikni rivojlantiradi.

Kreativ o'yinlar bolalarda muammolarni hal qilish va yangi g'oyalarni ishlab chiqish qobiliyatlarini shakllantiradi. Bu jarayon, ular o'zlari yaratgan dunyolarda turli vaziyatlarga yechim topishadi. Shuningdek, bunday o'yinlar bolalar psixologiyasida erkinlik hissi uyg'otadi va o'z-o'zini ifodalashni o'rgatadi.

Intuitiv faoliyatlar – bu bolalarning ichki sezgilariga tayanib, o'z tajribalarini va his-tuyg'ularini asos qilib, bilimlarni o'zlashtirish usuli. Bolalar intuitiv ravishda yangi bilimlarni o'z tajribalariga mos ravishda qabul qilishadi. Bu jarayon ular uchun tabiiy va qulay bo'lib, o'zining amaliy tajribasiga asoslanadi. Masalan, bolalar tabiatda yangi bir narsani ko'rganda, u haqida savollar berishlari yoki uning xususiyatlarini aniqlashga urinishlari mumkin.

Intuitiv faoliyatlar bolalar uchun o'zlarining ichki hissiyotlariga tayanib, ma'lumotlarni qabul qilish va ularga nisbatan erkin fikrlash imkoniyatini yaratadi. Bu ularning kognitiv rivojlanishini va aqliy qobiliyatlarini mustahkamlaydi. Maktabgacha ta'limda kreativ o'yinga va intuitiv faoliyatlarga asoslangan faoliyatlarni muvaffaqiyatli tashkil etish uchun pedagoglar quyidagi yondashuvlarni qo'llashlari zarur:

- Bolalarga yangi g'oyalarni ishlab chiqishda va o'zlarini ifodalashda erkinlik berish juda muhim. Pedagoglar, bolalarning fikrlarini eshitib, ularni o'z dunyosini yaratishga ilhomlantirishlari kerak.

- Bolalar o'zaro hamkorlik qilish, birgalikda o'ynash va o'rganish orqali ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantiradilar. Guruh faoliyatlari ularga turli fikrlarni qabul qilish va ularni birlashtirishni o'rgatadi.

- O'yin – bu bolalar uchun eng samarali o'rganish vositasi hisoblanadi. Pedagoglar o'yin davomida bolalarni tanqidiy fikrlashga undashlari va ularning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishlari kerak.

- Bolalarni tabiat bilan tanishtirish, ularning sezgirligini oshirish va tabiatdagi hodisalarni kuzatish intuitiv o'rganishni rivojlantiradi.

Maktabgacha ta'limda kreativ o'yinlar va intuitiv faoliyatlar bolalarning rivojlanishida muhim o'rin tutadi. Ushbu faoliyatlar bolalarda faqat bilimlarni o'zlashtirishni emas, balki ijtimoiy, hissiy va aqliy ko'nikmalarni rivojlantirishni ham ta'minlaydi. Maktabgacha yoshdagi bolalar o'z dunyosini o'yinda yaratish orqali o'z tasavvurlarini rivojlantiradilar va yangi narsalarni o'rganishga qiziqishadi. Kreativ o'yinlar bolalarda muammolarni hal qilish, boshqalar bilan ishlash, turli vaziyatlarda qarorlar qabul qilish qobiliyatlarini oshiradi. Bu faoliyatlar bolalarga hayotda yuzaga keladigan turli vaziyatlarni o'zlari uchun eng to'g'ri va qulay yo'l bilan hal qilishga yordam beradi.

Bundan tashqari, intuitiv faoliyatlar bolalarga o'z his-tuyg'ularini va ichki tajribalarini asos qilib, yangi bilimlarni o'rganish imkonini yaratadi. Bolalar intuitiv yordamida o'rganish jarayonini tabiiy ravishda amalga oshiradilar, bu esa ularda erkin fikrlash va mustaqil qarorlar qabul qilishni rivojlantiradi. Intuitiv yondashuv orqali bolalar o'z bilimlarini faqat mustahkamlab qolmay, balki yangi g'oyalar va usullarni ishlab chiqishda ko'proq erkinlikka ega bo'ladilar.

Pedagoglarning roli bu jarayonda nihoyatda muhim. Ular bolalarga yaratish, o'ynash va o'rganish uchun imkoniyatlar yaratishlari, bolalarning kreativ fikrlashini rag'batlantirishlari kerak. Pedagoglar faoliyatlarni shunday tashkil etishlari zarurki, bu jarayonda bolalar nafaqat bilimlarni o'zlashtirsin, balki o'z fikrlarini erkin ifodalash, boshqalar bilan hamkorlik qilish va muammolarni hal qilish kabi ko'nikmalarni ham rivojlantirsin.

Kreativ o'yinlar va intuitiv faoliyatlarning bolalar rivojlanishidagi ahamiyati nafaqat aqliy va hissiy jihatlarni, balki ijtimoiy va axloqiy rivojlanishni ham o'z ichiga oladi. Bolalar o'zlari yaratgan o'yinda turli xarakterlar va rollarda ishlash, boshqalar bilan o'zaro aloqada bo'lish orqali, ularning ijtimoiy ko'nikmalari shakllanadi. Bu jarayon ularda jamoada ishlash, boshqalar bilan muvofiqlashish va turli fikrlarni tinglash kabi ijtimoiy mahoratlarni rivojlantiradi.

Shu bilan birga, kreativ o'yinlar va intuitiv faoliyatlar bolalar uchun o'rganish jarayonini yanada qiziqarli va samararali qilishga yordam beradi. Ular o'zlarini erkin ifodalash imkoniyatiga ega bo'lishadi, shuningdek, o'zgaralar bilan birgalikda ijodiy ishlarni amalga oshirishda quvonch va muvaffaqiyat hissini boshdan kechiradilar.

Xulosa qilib aytganda maktabgacha ta'limda kreativ o'yinlar va intuitiv faoliyatlar bolalar rivojlanishining barcha jabhalarini qamrab oladi. Pedagoglar tomonidan to'g'ri yondashuv va metodikalar yordamida, bolalar nafaqat aqliy rivojlanadi, balki ijtimoiy va hissiy rivojlanishlari ham kuchayadi. Natijada, maktabgacha ta'limda kreativ va intuitiv faoliyatlar orqali bolalar kelajakda muvaffaqiyatli va ijodiy shaxslar bo'lib yetishadilar.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Qodirova, S. M. (2018). Maktabgacha ta'limda ijodiy yondashuv va metodlar. Tashkent: "O'qituvchi" nashriyoti.
2. Yuldasheva, Z. A. (2018). Pedagogik jarayonlarda intuitiv yondashuvlar: Nazariya va amaliyot. Toshkent: "UQTM" nashriyoti.
3. Jonboshova, N. M. (2020). O'yin orqali o'rganish va rivojlanish. Toshkent: "Iqtisodiyot" nashriyoti.
4. Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Cambridge: Harvard University Press.